

Czigány Ákos

Czigány Ákos fotóinak letisztultsága, geometrikus szépsége és metaforikus-konceptuális gazdagsága elmélyült szemlélődésre hívja a nézőt. Szűkszavú művészet ez, mely éppen szűkszavúságával indítja el a szemlélődőben az asszociációk lezárhatatlan burjánzását. Filozófiai és esztétikai kérdések, a fotózás történetének sokrétű öröksége, a tudomány, illetve a hit gyakorlatai és meggyőződései kelnek életre és lépnek párbeszédbe egymással ezeket a képeket nézve, melyek eközben – tárgyak és érzéki minőségük tekintetében – szinte bosszantóan egyszerűek.

A két kiállított sorozatot (*Egek [Hommage à Hiroshi Sugimoto]*, 2010–2012 és *Darwin online*, 2009–2012) ezen túl is összeköti, hogy témájuk az űr, a kitöltetlen tér, „az üres tér esztétikája” – ahogyan a művész maga fogalmaz a *Darwin online*-ről. Az *Egek* fotói budapesti gangos házak udvarán készültek, függőlegesen fölfelé fordított fényképezőgéppel. A fehér eget a folyosók sötét sávja határolja hol szabályos, hol szabálytalan alakban. Erősen kontrasztos fekete-fehér képeket látunk, melyek síkká változtatják az emeletek és a végtelen égbolt térbeli kiterjedését: vetítívászon-szerűen feszül rá az ég világos sokszöge a házak komor keretére. Az absztrakció és az otthonos ismerősség villódzik egymásba ezeken a képeken, ahogyan a gangos házak, melyek hasonlóságukban

is oly különbözőek, anyagtalanná, merő geometriai formává válnak. A hétköznapiakban fölény magasodó épületek, melyek a budapestiek vagy más európai városiak számára a legtermészetesebb környezetet jelentik, felborulnak; ami fölöttünk szokott lenni, hirtelen elénk kerül. A szokatlan nézet a falakat pusztá keretté alakítja át, s a házak fölött magasodó eget állítja a középpontba, de azt is megfosztja mélységétől (vagy magasságától). A képek vetítívászon-szerű közepe utalás a japán-amerikai konceptuális fotóművész, Hiroshi Sugimoto *Theatres* (Filmszínházak) című sorozatára, melyhez Sugimoto mozikban helyezte el a fényképezőgépét, és az egész film alatt nyitva tartott blendével készített képeket. Így a képek közepe, „a film helye” fehérre égett, és erős kontrasztot alkot a nézőtér architektúrájával. Míg Sugimoto a filmet alkotó fényjeleket sűríti egyetlen képpé, addig az *Egek* az ég természetes fényét változtatja egy színházias szcenírozás drámai szereplőjévé. Egyszerre tárul elénk az üres ég mint pusztá forma, egy kép struktúrájának eleme és mint vallási és köznap metaforák sűrű szövedéke.

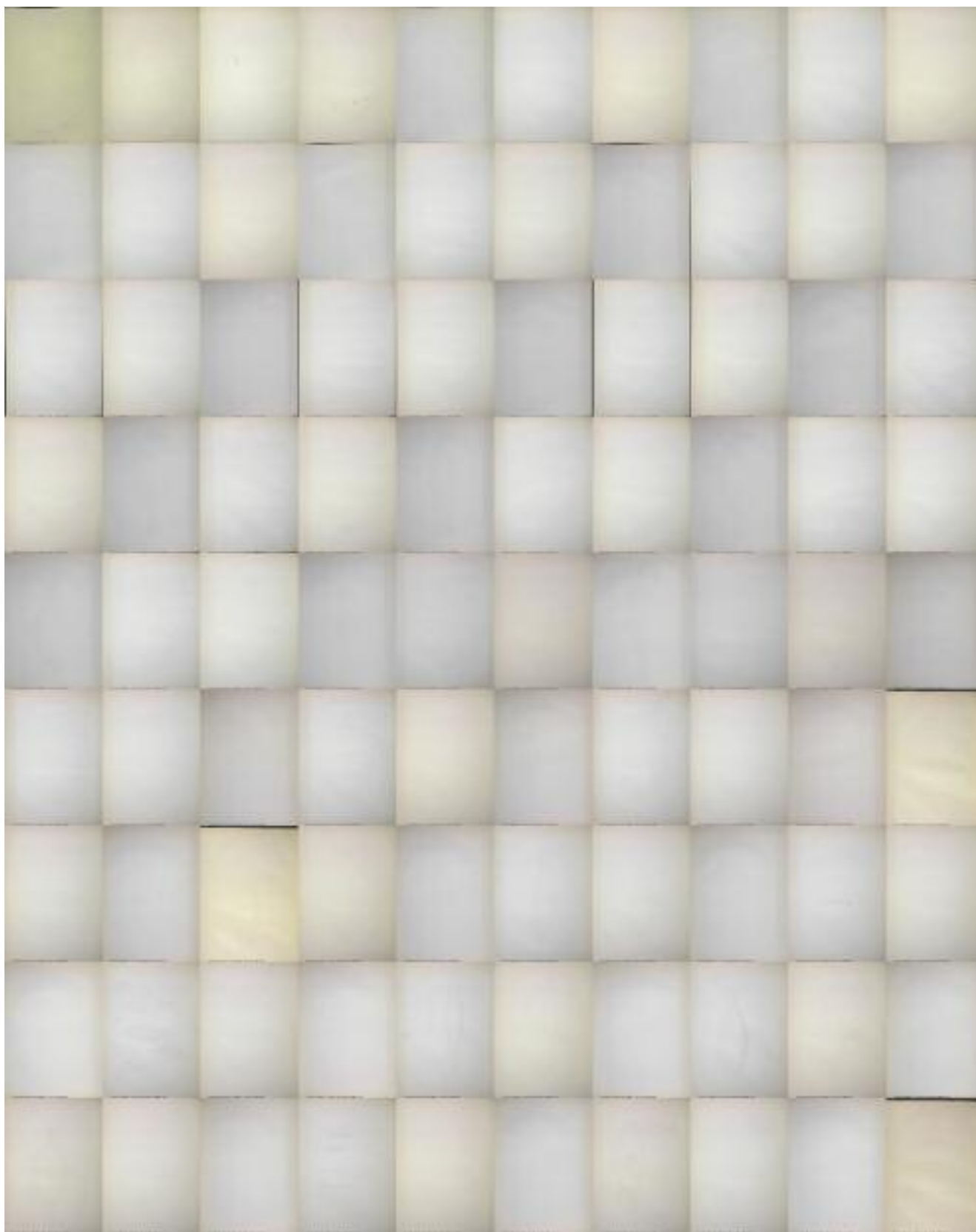
A *Darwin online* című sorozathoz Czigány Ákos Charles Darwin műveinek interneten fellelhető korai kiadásai-ból válogatta ki és rendezte ráccsá az üresen maradt oldalakat. A minimális méretigazításon kívül nem változtatott a darwin-online.org.uk oldalról letöltött digitális szkeneken. A táblaképszerű és kisebb méretű nyomatok távolról nézve absztrakt geometrikus festményeknek tűnnek, sokszor csak közelebb lépve vesszük észre a szkennelt lapokon a kisebb-nagyobb nyomokat: a túoldalról átütő szellemképszerű ábrákat, a digitális archívum „vízjelét”, a lapok repedéseit, szennyeződését: a lefényképezett könyvlap árulkodó jeleit. Míg a nagyvárosi körfolyosós házak tetszőlegesen felcserélhetőek

GÁCS ANNA VÉGTELENÜL KOMOLYAN VETT JÁTÉK

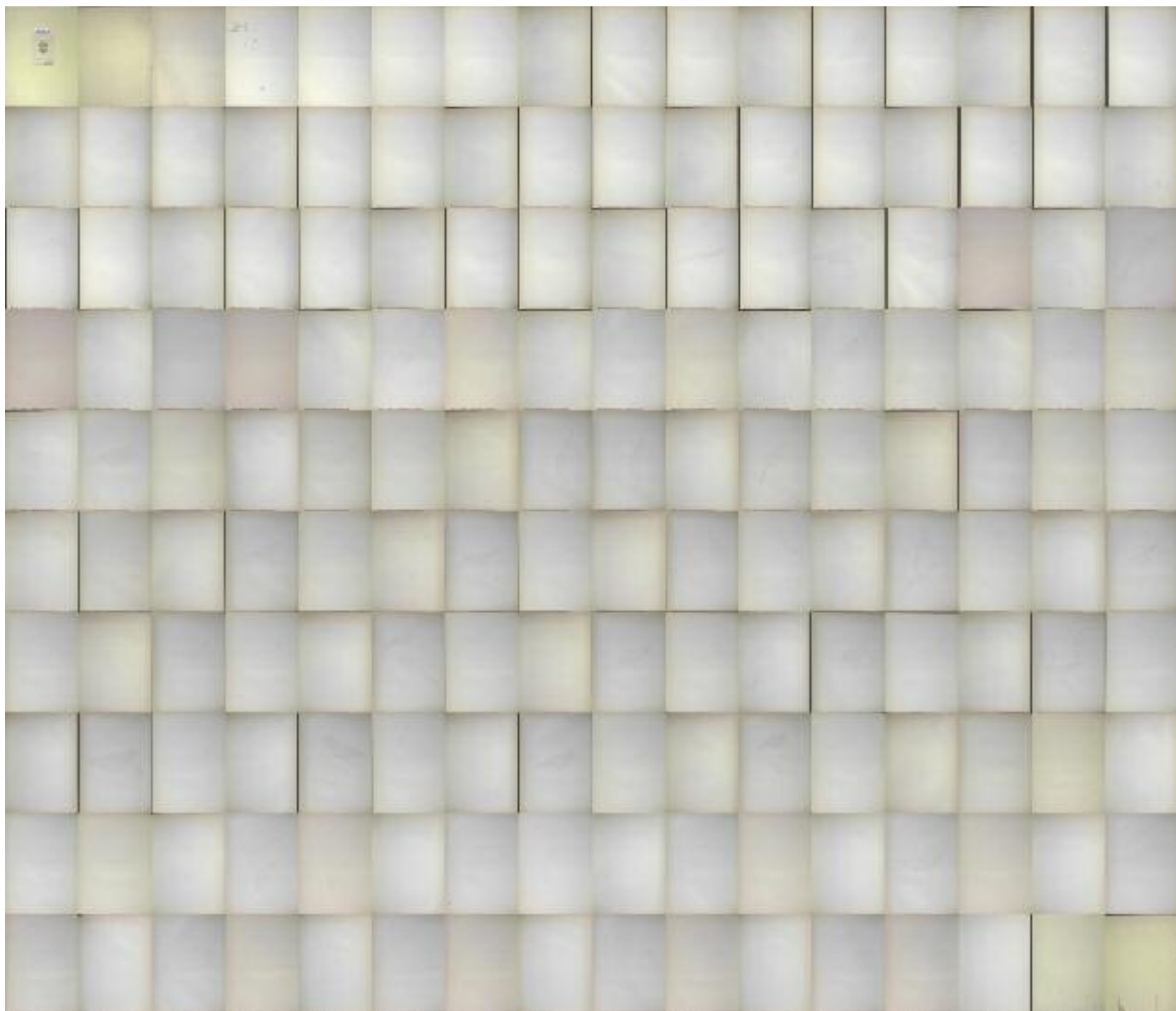
egymással a sorozatban, Darwin műveinek kiválasztása egész biztosan nem esetleges. A művész maga is utal rá, hogy a sorozatot a Darwin-jubileum, és főleg az ünnepelésnek egy különleges hozadéka inspirálta. 2009-ben volt Darwin születésének kétszázadik és *A fajok eredete* megjelenésének százötvenedik évfordulója. A jubileum újra felszította az ember evolúciójának tudományos magyarázatát kétségbe vonó, az isteni teremtésbe vetett hitet mint egyenrangú tudást promotáló mozgalmakat, ami ismét a figyelem középpontjába állította a tudományos megismerés és a vallásos hit viszonyának kérdését. A képsorozat nem úgy kapcsolódik ehhez a vitához, hogy állást akar foglalni valamelyik oldalon. Inkább úgy mutatja fel Darwin könyveinek üres oldalait, mint a különféle meggyőződések vakfoltjait, azt a helyet, ahol a világ megismerésének és belakásának egymással sokszor nem kibékíthető, de mégiscsak együtt élő módusai összeütköznek egymással.

Czigány Ákos képeinek egyszerű szépsége és bensőséges kapcsolata a megismerés kérdéseivel a fotózás hőskorát juttatja eszünkbe. Azokat az első felvételeket, amelyek a képre rögzíthető fény bővületében születtek a 19. század első felében; vagy azokat a néhány évtizeddel későbbi társait, melyeknek készítői a tudomány szolgálatába állították a fényképezést, és a szabad szemmel nem látható világ felfedezésére törekedtek. Az ablakokról készült korai kontrasztos képek, az első mikroszkópfelvételek és röntgenfotók vagy az akkoriban ugyancsak tudományos ranggal bíró szellemfényképek sejtelmes szépsége köszön vissza Czigány munkáin. Őt azonban maga a technika nem érdekli különösebben a fényképezésben, mindig ahhoz az eszközhöz nyúl, amelyik a legpraktikusabb a számára: az *Egek* jelentős része egyszerű turistagéppel készült, a Darwin-sorozathoz pedig a szó szoros értelmében maga nem is készített fotókat, hanem az online archívum szkeneit mint talált tárgyakat használta fel. Ami viszont nagyon is érdekli, az a medialitás: a látvány, a tudás, az igazság közvetí-

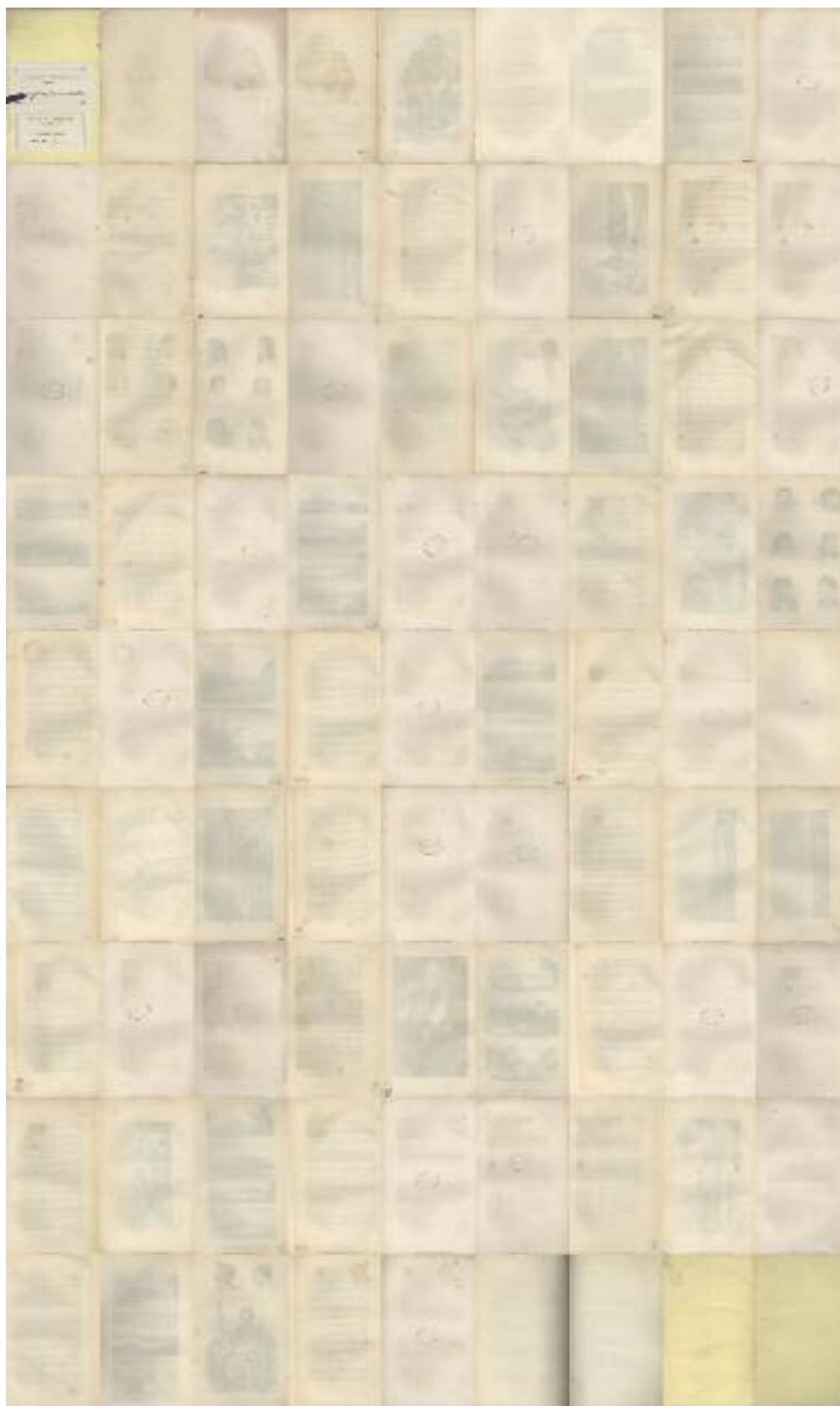
tettsége mint a fotó (és persze minden más kép) leküzdhetetlen velejárója. Legyen szó akár vitrinben őrzött, majd kétszáz éves ősfotóról, akár annak az interneten fellelhető digitális utódjáról; minden fotó el is fedí azt, amit meg akar mutatni, mint a fehér égdarabok vagy a könyvlapok üres kockái. Czigány Ákos itt látható képei (és más munkái is) arra vallanak, hogy a sorozatalkotás számára nem az öndokumentálás vagy a kiállítás kényyszerűsége, hanem alapvető munkamódszer, és a képek jelentésének lényegi összetevője. Sorozatot készíteni annyit tesz, hogy betartunk egy önmagunkra rótt szabályt. Korábbi, *Regula* című munkájához Czigány például 13 színes kolostori kerengőablakról készült fotó kombinációiból hozott létre 39 kompozíciót. Ezzel a végtelenül komolyan vett játékkal az egykori pannonhalmi diák Szent Benedek *Regulája*, a szerzetesi élet minuciózusan meghatározott rendje előtt is tiszteleg. A sorozat önként vállalt fegyelme nemcsak a művészet mint komoly játék velejárója, hanem elválaszthatatlan a gyűjtőszendélytől is. Az ég-gyűjteményből csakúgy, mint az üres Darwin-oldalak módszeres, szorgalmas kivonatolásából és nett elrendezéséből a mániákus, irgalmat nem ismerő gyűjtő is kikacsint ránk. És végül, a szerialitásnak még egy arca felsejlik ezeken a képeken: a sorozatalkotás mint a tudomány képi retorikája. A tudományos megismerésben ugyanannak a képkivágásnak és beállításnak az ismételése, a fellelhető variációk összegyűjtése és szabályos elrendezése azzal az ígérettel kecsegtet, hogy ha elég sokáig és elég szabályosan folytatjuk, eljutunk valami végérvényes tudáshoz. A kiállított képeken a folyosók keretezte égbolt, illetve a Darwin-kötetek üres lapjai úgy tűnnek fel, mint megismerésre kiszemelt furcsa jelenségek, melyeket görcső alá kell venni, alapos vizsgálatnak alávetni, összehasonlítani, rendszerezni, hogy végére járassunk a titkuknak. Czigány alkotói habitusát tehát egyszerre jellemzi a játék és a megismerés szenvedélye, valamint a végső igazságok firtatásával kapcsolatos szelíd irónia.

*90 üres oldal a Fish Part 4 of The zoology of the voyage of HMS Beagle by Leonard Jenyns c. műből.
Edited and superintended by Charles Darwin. London, Smith Elder and Co. 1842.
2009 | giclée print, 177 × 142 cm, magántulajdon*

160 üres oldal a *Birds Part 3 of The zoology of the voyage of H. M. S. Beagle. by John Gould c. műből.*
Edited and superintended by Charles Darwin. London, Smith Elder and Co. 1841.
2009 | giclée print, 140 × 162 cm, magántulajdon

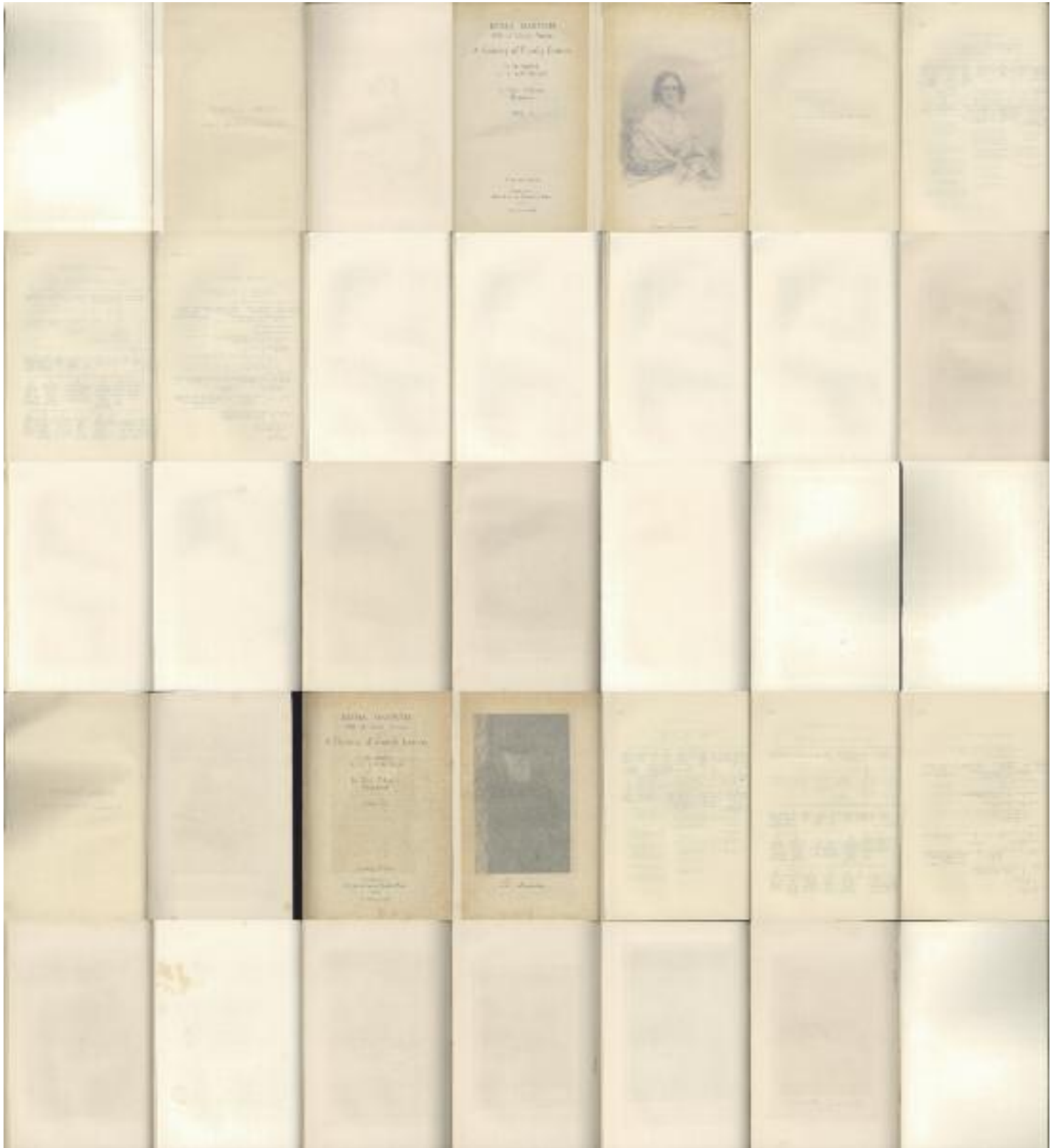

81 üres oldal a *The narrative of the voyages of H. M. Ships Adventure and Beagle c. műből.*
London, Henry Colburn [1st ed.] 1831-1836. Vol. 2. Robert FitzRoy: *Proceedings of the second expedition.* 1839.
2009 | giclée print, 150 × 90 cm, magántulajdon

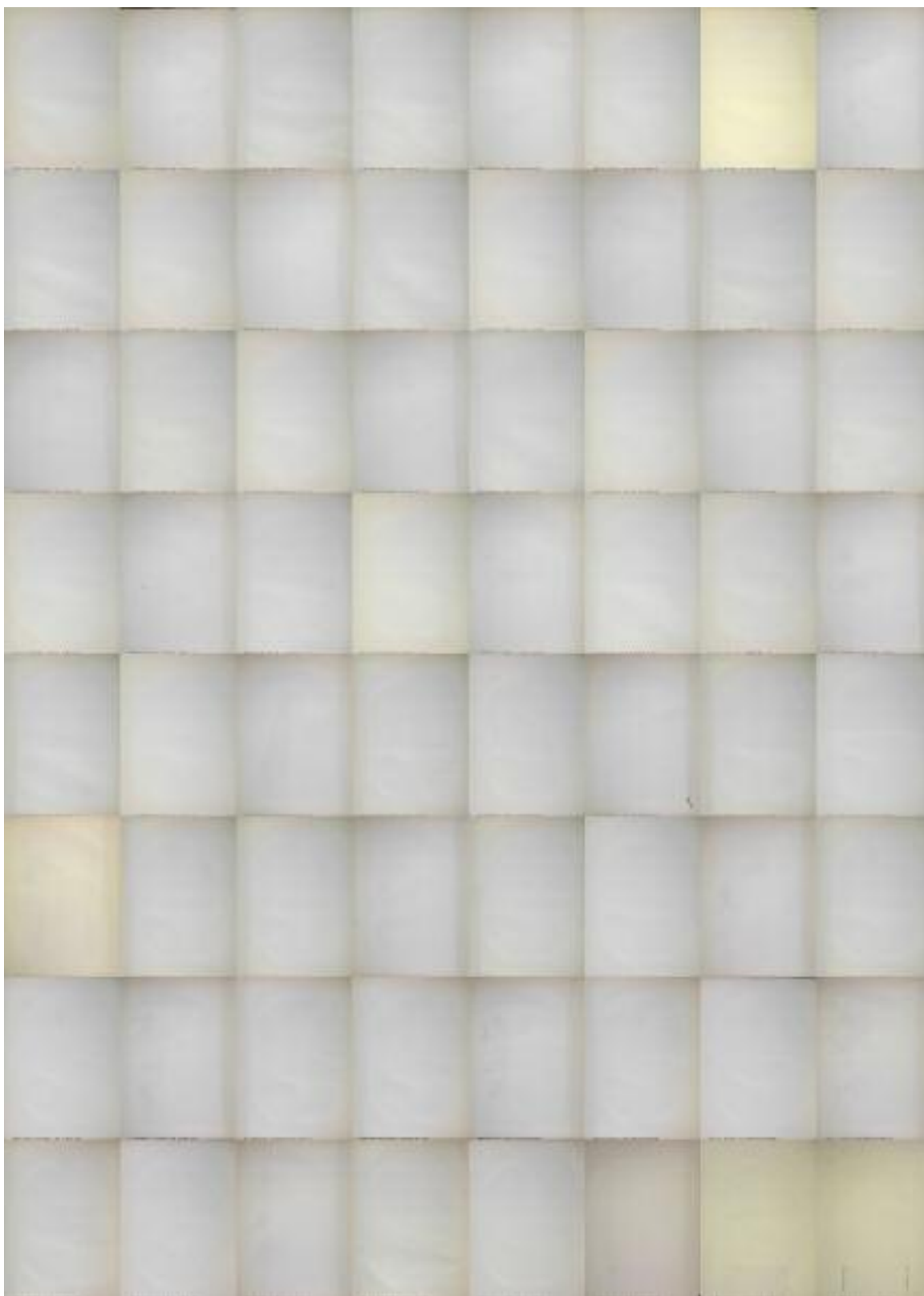
20 üres oldal a Charles Darwin: *The variation of animals and plants under domesticatio c. műből.*
Vols. 1-2. New York, Judd & Co. [1st American ed.] 1868.
2009 | giclée print, 90 × 44 cm, magántulajdon

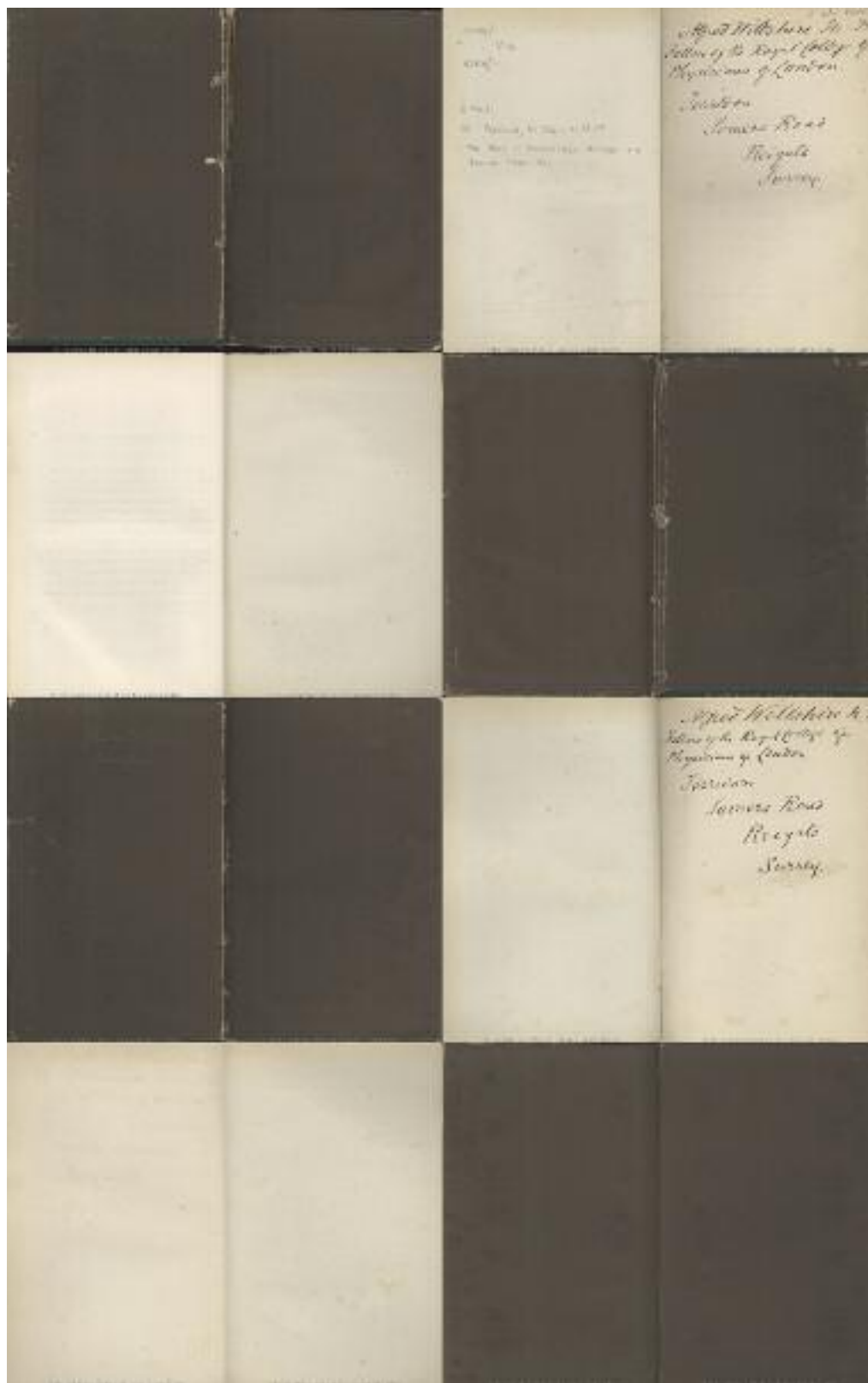

35 üres oldal a H. E. Litchfield (ed.): Emma Darwin, wife of Charles Darwin.
A century of family letters c. műből. Vols. 1-2. Cambridge, Privately printed at the University Press. 1904.
2009 | giclée print, 90 × 82 cm, magántulajdon

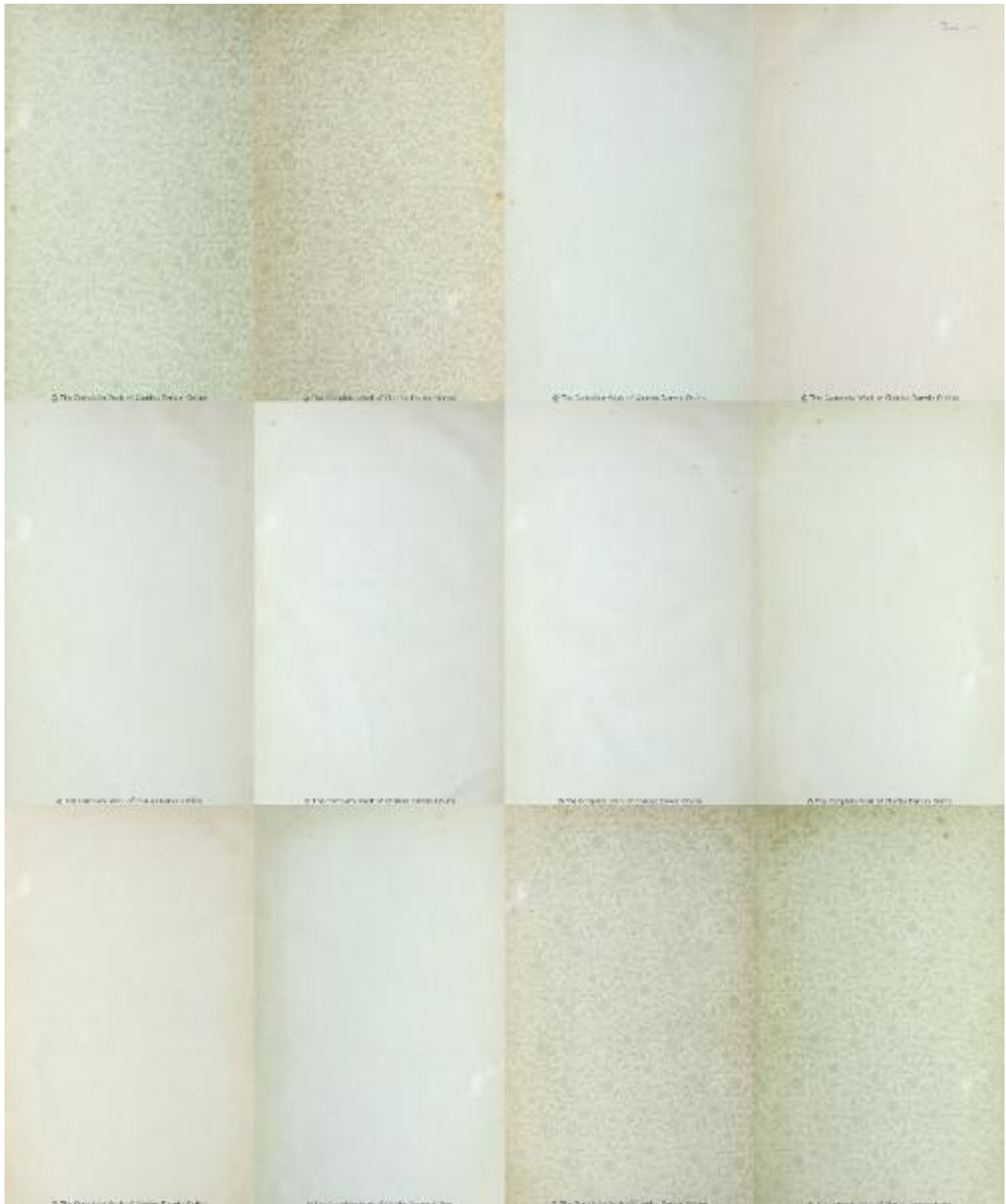

64 üres oldal a *The zoology of the voyage of H. M. S. Beagle c. műből.*
Edited and superintended by Charles Darwin. London, Henry Colburn, 1838-1843. Part 5. Reptiles by Thomas Bell. 1843.
2009 | giclée print, 53 × 38 cm, magántulajdon

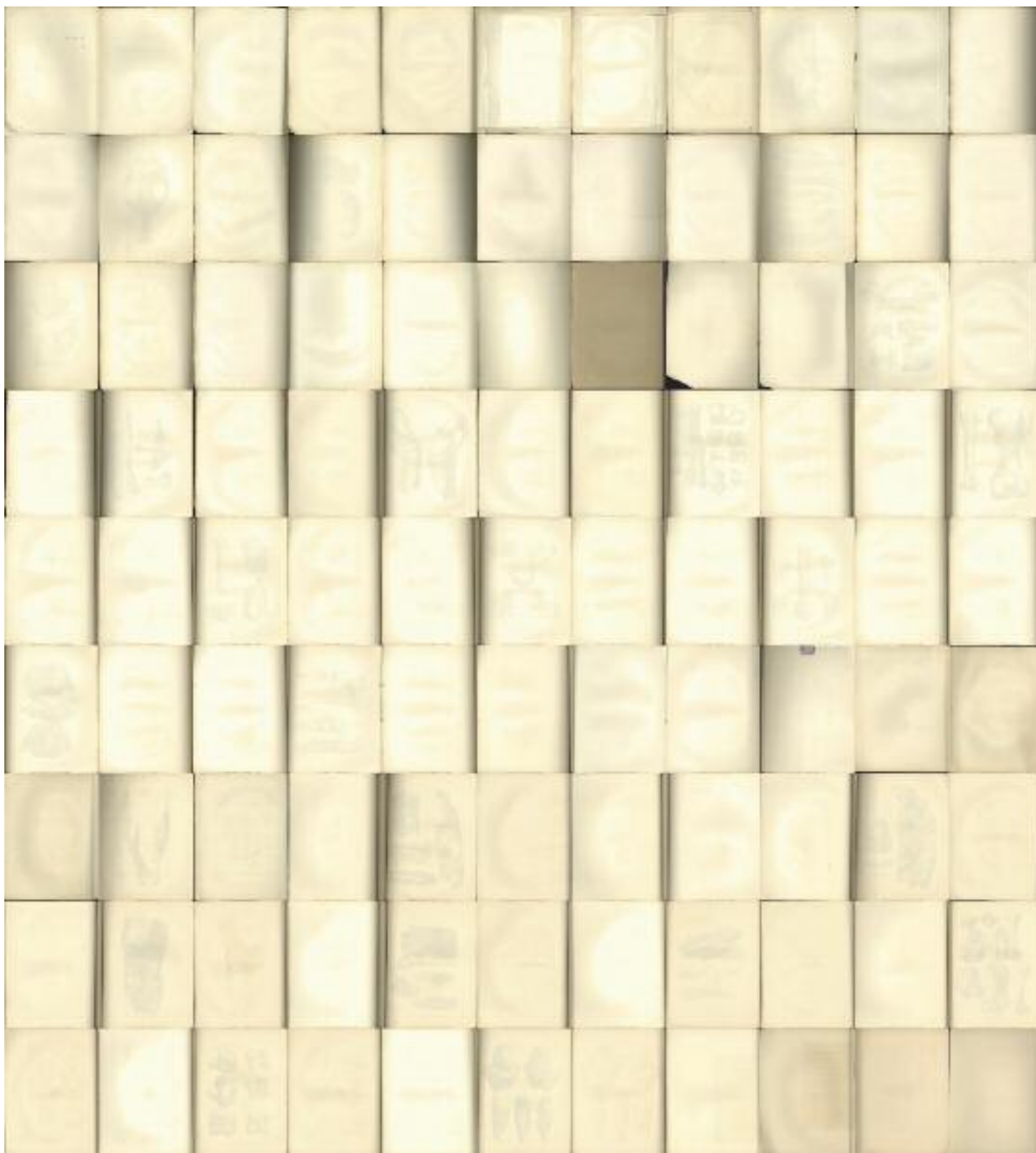
16 üres oldal a Charles Darwin: *The variation of animals and plants under domestication* c. műből.
London, John Murray. 2d ed. [Final text] Vols. 1-2. 1875.
2009 | giclée print, 44 × 28 cm, magántulajdon

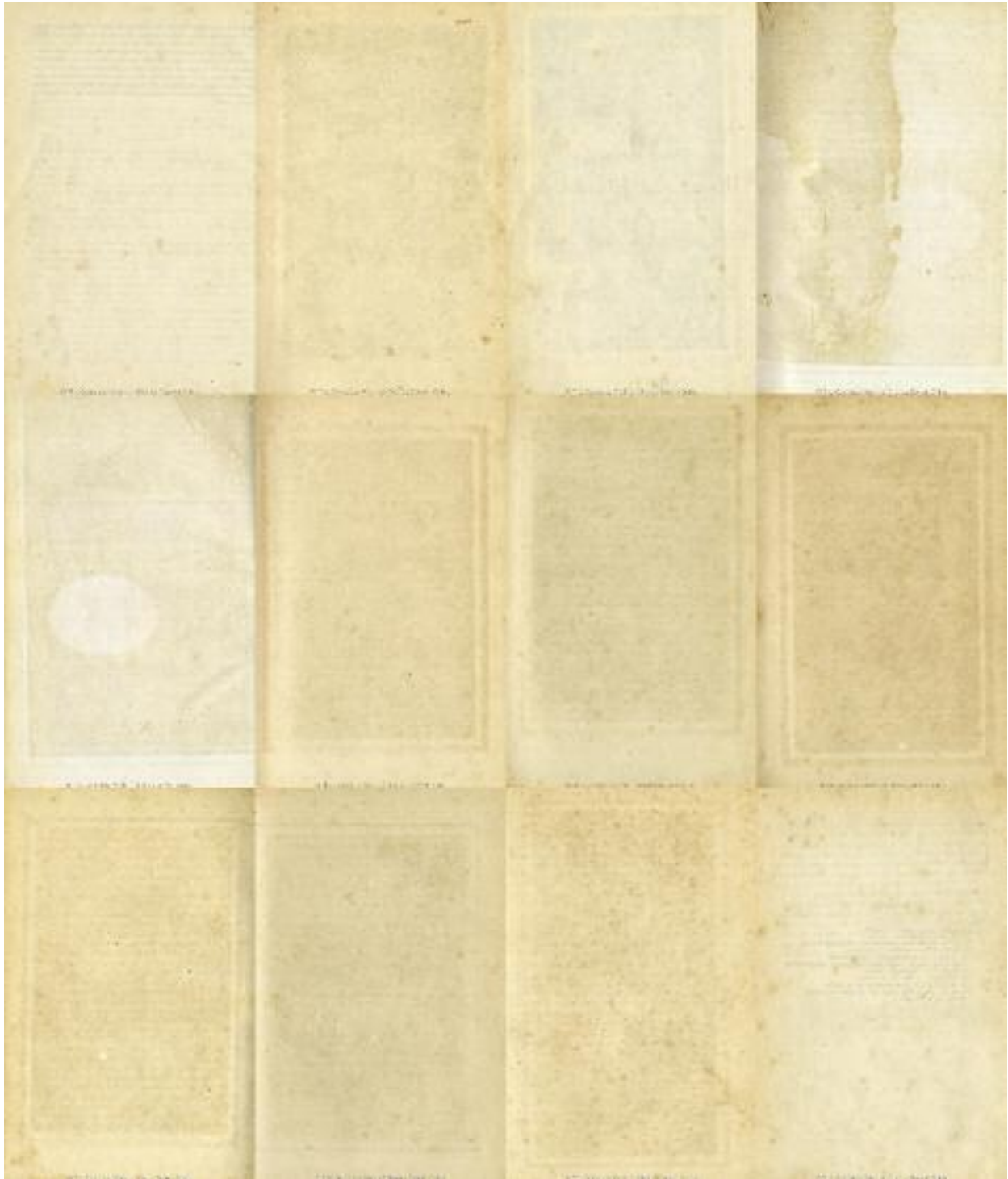
12 üres oldal a Charles Darwin: *The power of movement in plants* c. műből.
New York, D. Appleton and Company. 1881.
2009 | giclée print, 35 × 29 cm, magántulajdon

36 üres oldal a Francis Darwin (ed.): *The life and letters of Charles Darwin, including an autobiographical chapter c. műből.*
Vols. 1-3. London, John Murray. 1887.
2009 | giclée print, 55,4 × 34 cm, magántulajdon

99 üres oldal a *The zoology of the voyage of H. M. S. Beagle c. műből*. Edited and superintended by Charles Darwin.
London, Henry Colburn. 1838-1843. Part 1. *Fossil Mammalia* by R. Owen. 1838-1840.
2009-2010 | giclée print, 150 × 135 cm, magántulajdon

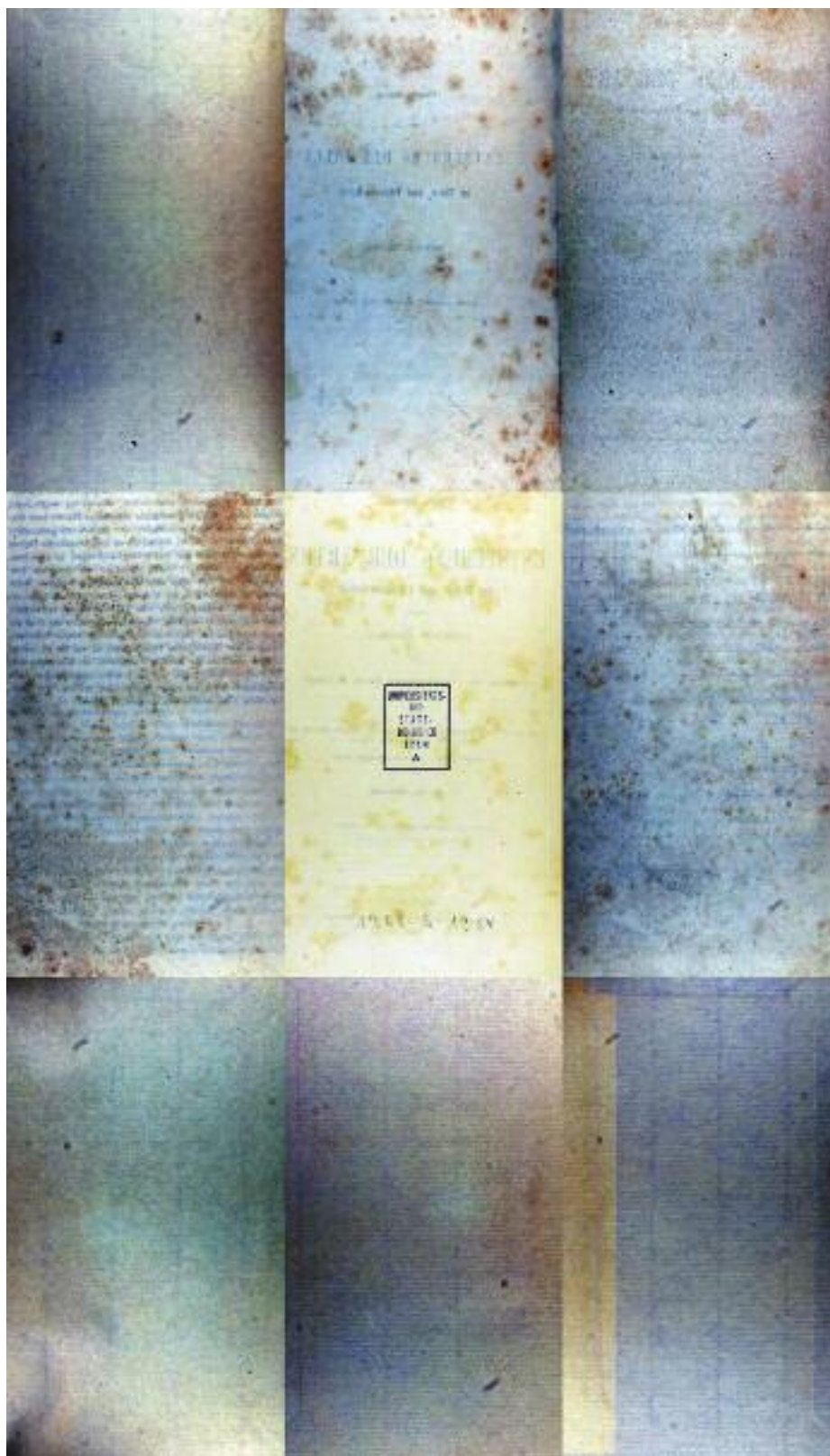

12 üres oldal a Darwin, C. R. *Rejse om Jorden. Populære Skildringer c. m*űből.
Translated by Emil Christian Hansen & Alfred Jørgensen. [1st ed.] Copenhagen, Brødrene Salmonsens (J. Salmonsens). 1876.
2010 | giclée print, 34 × 29 cm, magántulajdon

12 üres oldal a Charles Darwin: *Der Ausdruck der Gemüthsbewegungen bei dem Menschen und den Thieren c. műből.*
Übersetzt von J. Victor Carus. Stuttgart, E. Schweizerbart'sche Verlagshandlung (E. Koch). [Dritte, sorgfältig durchgesehene Auflage] 1877.
2010 | giclée print, 48 × 38 cm, magántulajdon

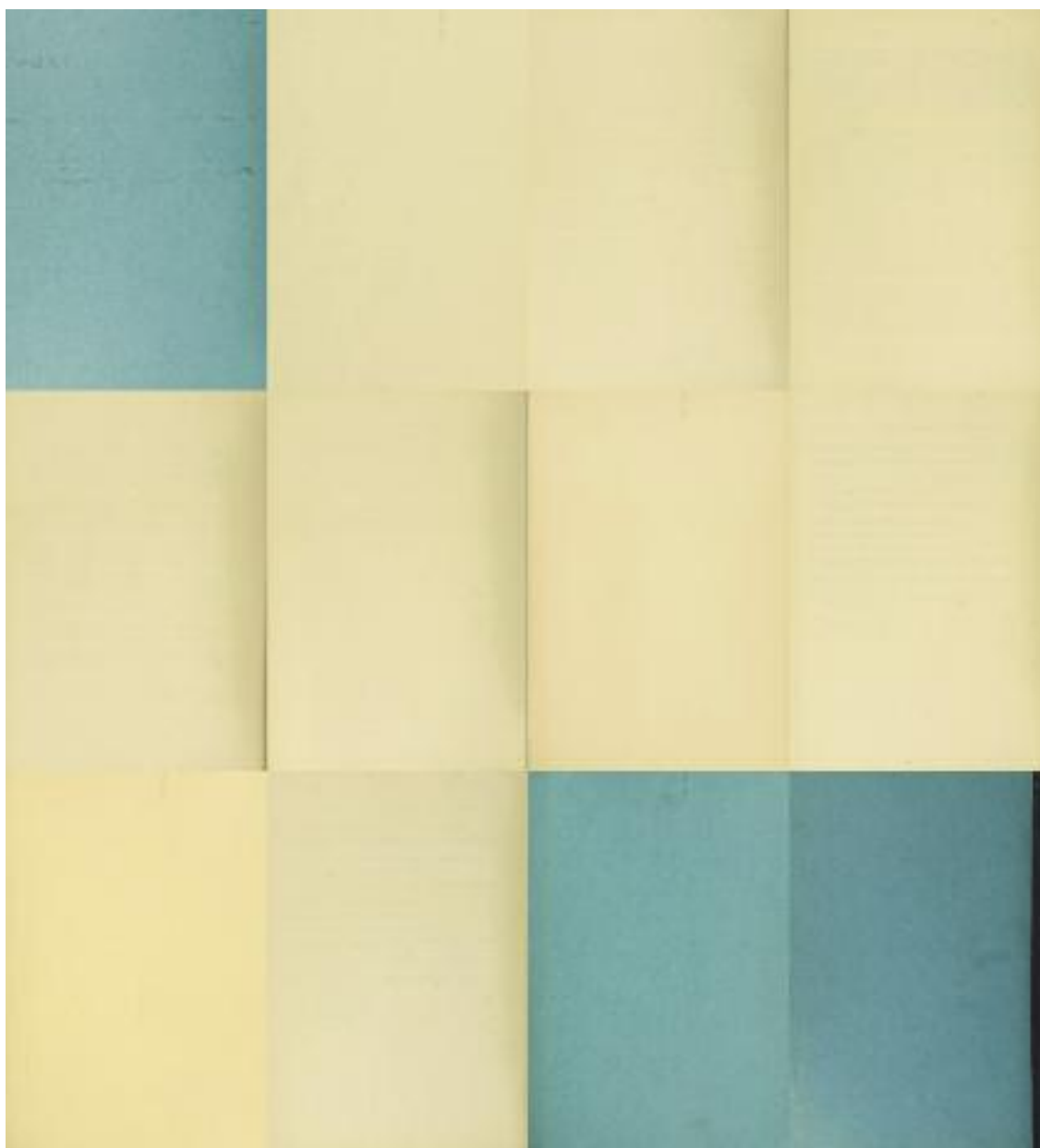

Czigány Ákos: 9 üres oldal a Charles Darwin: *Die Entstehung der Arten im Thier- und Pflanzen-Reich durch natürliche Züchtung, oder Erhaltung der vervollkommeneten Rassen im Kampfe um's Daseyn c. müböl.* Übersetzt von Heinrich Georg Bronn. Stuttgart: E. Schweizerbart'sche Verlagshandlung. Zweite vermehrte und sehr verbesserte Auflage. 1863. 2010 | giclée print, 90 × 51 cm, magántulajdon

16 üres oldal a Charles Darwin: *The variation of animals and plants under domestication c. műből*. Vols. 1-2.
London, John Murray. [Second edition, revised] 1893.
2010 | giclée print, 90 × 53 cm, magántulajdon

12 üres oldal a Calendar of the Letters of Charles Robert Darwin to Asa Gray c. műből. Prepared by The Historical Records Survey, Division of Professional and Service Projects Work Projects Administration, Boston, Massachusetts, December, 1939.
2012 | giclée print, 42 × 38 cm, magántulajdon

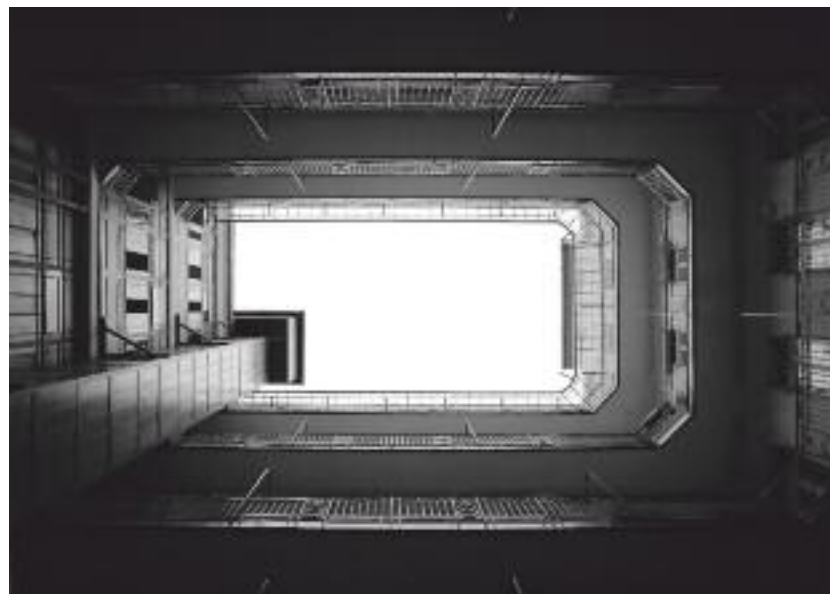

Ég 252-9.
2011 | giclée print, 40 × 51 cm, magántulajdon

Ég 256-2.
2012 | giclée print, 40 × 55 cm, magántulajdon

Ég 254-14.

2012 | giclée print, 40 × 55 cm, magántulajdon

Ég 259-10.

2012, giclée print, 40 × 54 cm, magántulajdon

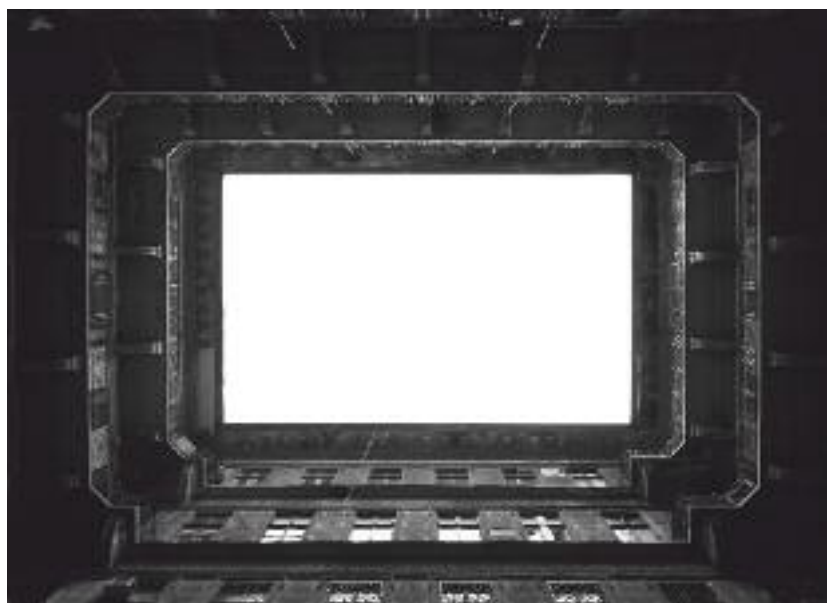
Ég 256-15.

2012, giclée print, 40 × 55 cm, magántulajdon

Ég 260-13.

2012, giclée print, 40 × 55 cm, magántulajdon

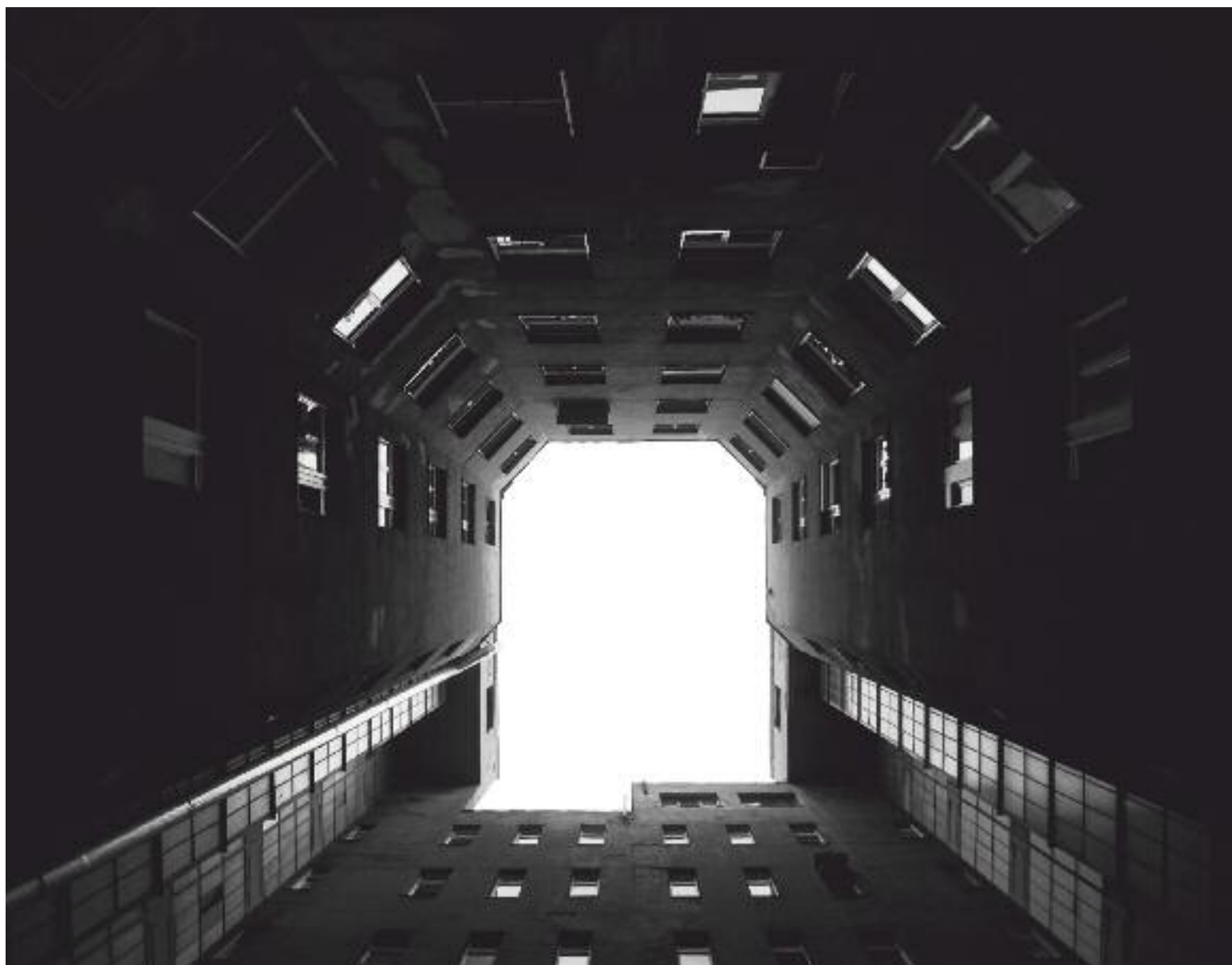
Ég 260-15.
2012, giclée print, 40 × 56 cm, magántulajdon

Ég 261-5.
2012, giclée print, 40 × 55 cm, magántulajdon

Ég 261-15.
2012 | giclée print, 40 × 55 cm, magántulajdon

Ég R0012645.
2010 | giclée print, 40 × 53 cm, magántulajdon

Ég R0012756.
2010 | giclée print, 40 × 51 cm, magántulajdon

Ég R0013226.
2010 | giclée print, 40 × 47 cm, magántulajdon